

3. Mamaichuk, I. 2003. *Psikhokorrektsonnye tekhnolohyy dlia detei z problemymy v razvytyu. [Psychocorrectional technologies for children with disorders in development]*. Sankt Petersburg: Rech.
4. Syrotiuk, A. L. 2003. *Neiropsykhologicheskoe y psikhofyziologicheskoe soprovozhdenye obucheniya [Neuropsychological and psychophysiological support of training]*. Moscow: Sfera.
5. *Teoriia i praktyka inkluzyvnoi osvity [navchalno-metodychnyi posibnyk] (2019) [Theory and practice of inclusive education [educational and methodological manual]] / Uporiadnyk Bondar K. M. 2–he vyd., dop.. Proekt «Pidtrymka inkluzyvnoi osvity u m. Kryvyi Rih».*
6. Tsvetkova, L. S., Semenovych, A. V. 2006. *Aktualnye problemu neiropsykhologohyy detskoho vozrasta [Actual problems of neuropsychology of a child age]*. Moscow: Modek.

УДК 37.091.12.011.3-051:[37.013.2:373.2/.3:37.046](045)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОГО ТА ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

Михайлова К. В., Микуліна А. К.

THE FORMATION OF PROFESSIONAL READINESS OF THE EDUCATOR TO ENSURE THE CONTINUATION OF PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Mikhailova Kateryna, Mykulina Antonina

У статті піднімається проблема формування у закладах вищої освіти професійної готовності майбутніх вихователів ЗДО до забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками сучасної безперервної освіти, розкривається суть поняття «професійна компетентність». Відмічено, що ключовим завданням закладів вищої освіти є процес підготовки майбутнього спеціаліста в галузі дошкільної освіти до забезпечення якісної підготовки дитини до навчання в школі; розкрито педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Ключові слова: наступність, професійна компетентність, гуманістичний світогляд, особистість, освітній процес, професійна культура, здобувачі вищої освіти.

The article has raised up the problem of forming at higher educational establishments the professional readiness of future educators to ensure continuity between preschool and primary levels of modern education, revealed the sence of the conception of "professional competence". It has been noted that the preparation of a young specialist of preschool educational establishment to ensure the continuity of education of preschool and primary school children is an important and priority task of modern educational policy and is a complex, multifaceted process aimed at forming motivational-value, theoretical-epistemological and project-technological readiness of students to ensure continuity at the usage of personality-oriented model in preschool educational establishment and primary school.

The pedagogical conditions for the formation of professional competence of future preschool educators have been revealed, in particular, that a preschool educator should be a professional who, having an appropriate level of competence, consciously uses modern innovative scientifically based techniques and means to influence children and parents to prepare children for education in a New Ukrainian School.

Thus, the future educator must be ready to implement the principle of continuity between

preschool and primary education at the present stage of reforming the national educational system.

Key words: *continuity, educational process, self-development, personality, professional competence, applicants of higher education.*

На сучасному етапі в Україні відбувається реформування освіти. Оновлюється структура і змінюється зміст освітнього процесу у всіх ланках системи освіти. Дедалі важливим стає питання забезпечення цілісного розвитку особистості дитини на всіх рівнях освіти. Починаючи з дошкільного закладу і продовжуючи під час навчання в школі, ставиться питання формування всебічно розвиненої особистості на національній основі.

Нова українська школа визначає побудову освіти з максимальним урахуванням індивідуальних особливостей (фізичних, психологічних, інтелектуальних) кожної дитини незалежно від її вікової групи. За основу в освітньо-виховному процесі покладено особистісно орієнтовану модель навчання, центром якого є особистість. Метою особистісно орієнтованого навчання є виявлення суб'єктивного досвіду кожної дитини та надання психолого-педагогічної допомоги у становленні її індивідуальності, в життєвому самовизначенні, самореалізації. Важливо забезпечити у освітньо-виховному процесі наступність у реалізації на всіх рівнях освіти особистісно орієнтованої моделі навчання.

Підготовка молодого спеціаліста дошкільного закладу до забезпечення наступності навчання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку виступає важливим пріоритетним завданням сучасної освітньої політики і є складним, багатограним процесом, спрямованим на формування мотиваційно-ціннісної, теоретико-гносеологічної і проектно-технологічної готовності студентів до забезпечення наступності у використанні особистісно орієнтованої моделі освіти в дошкільному закладі та початковій школі.

Відомі українські дослідники в галузі дошкільної освіти Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, Н. Гавриш, К. Крутій, Г. Сухорукова, Л. Журенко та інші неодноразово розкривали у своїх статтях вимоги до професійної компетентності вихователів дошкільних закладів через їх практичну діяльність. Праці дослідників А. Алексюка, С. Архангельського, С. Вітвицької та ін. доводять, що формування системи психолого-педагогічних знань, умінь і навичок забезпечується шляхом комплексної організації навчального процесу з психолого-педагогічних дисциплін, єдністю різних форм, методів навчання, взаємозв'язком лекційних, семінарських, практичних занять, ділових ігор, тренінгів тощо; сполученням навчальних занять з практичною діяльністю. Все це впливає на формування професійної компетентності у здобувачів вищої освіти.

Сьогодні перед науковцями стоїть завдання визначити освітньо-кваліфікаційний рівень підготовки фахівця відповідно рівню професійної компетентності, зокрема і щодо здійснення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти.

Мета статті: на основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури розкрити значення професійної підготовки майбутніх спеціалістів дошкільної освіти в процесі навчання їх у закладах вищої освіти щодо підготовки дітей до навчання в школі та реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти.

У психолого-педагогічній літературі поняття «професійна компетентність» розглядається як професійна підготовленість і здатність спеціаліста чи колективу до виконання завдань і обов'язків у повсякденній діяльності. До її структури входять знання, уміння та навички професійної діяльності [1].

Поняття професійної компетентності охоплює: обсяг змістовних знань, якими фахівець вільно володіє; практичні уміння та їх застосування; психологічні якості, що дають особистості можливість вільно, впевнено і толерантно діяти в залежності від наявної необхідності та потреб оточуючого життя; повноваження застосовувати професійні уміння в конкретних ситуаціях, зокрема і у підготовці дитини до навчання у школі [2].

На сучасному етапі гуманізація і суб'єктивація педагогічної взаємодії в особистісно орієнтованій моделі освіти викликає потребу розглядати процес фахової підготовки педагога крізь призму:

- ✓ внутрішнього прагнення до професійного самовдосконалення на основі гуманістичного світогляду;
- ✓ навчання прийомам раціональної і оптимальної організації цілісного педагогічного процесу;
- ✓ формування переконання у необхідності професійної взаємодії з вихователями ЗДО, батьками, спільної відповідальності за повноцінність психічного розвитку дітей на етапі їхнього вступу до школи [2].

Готовність майбутнього вихователя до забезпечення наступності навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку є цілісним, стійким утворенням, що формується в процесі професійної підготовки у вузі і є її результатом, відображає сформованість професійно-особистісної позиції майбутніх педагогів, зумовлює достатній рівень їхньої психолого-педагогічної, методичної та технологічної спроможності до реалізації організаційно-педагогічних умов наступності навчання з урахуванням особливостей їхнього вікового та індивідуального психічного розвитку, забезпечує високий рівень професійної культури [3].

Готовність майбутнього вихователя до забезпечення наступності навчання у ЗДО та НУШ передбачає інтегративне поєднання трьох компонентів: мотиваційно-ціннісного, теоретико-гносеологічного та проектно-технологічного. Мотиваційно-ціннісний компонент виявляється в системі мотивації і ціннісно-сміслових компонентах професійної самосвідомості, спрямованої на забезпечення наступності навчання дітей; теоретико-гносеологічний – це інтегративна динаміка й відкрита система психолого-педагогічних знань, необхідних для ефективної реалізації умов забезпечення наступності у навчання дітей на етапі їхнього вступу до школи, і проектно-технологічний – це система професійно-педагогічних умінь та навичок, спрямованих на створення належних організаційно-педагогічних умов забезпечення наступності навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку [3].

Формування цих компонентів відбувається в процесі навчання у вузі, де слід формувати у здобувачів вищої освіти образ педагога, який включає формування усвідомленості самоцінності дитинства, врахування індивідуальних особливостей кожної дитини, глибоке засвоєння психолого-педагогічних дисциплін, формування педагогічних умінь та навичок, систематизація й узагальнення знань, набутих у процесі вивчення циклу дисциплін, а також їх застосування та апробація на практиці. Слід виробляти в майбутніх фахівців вміння розглядати педагогічні явища діалектично, у взаємозв'язку, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, аналізувати педагогічний процес з погляду різних наук.

Важливо включати здобувачів вищої освіти в активну самостійну роботу, організовану на вивчення психолого-педагогічних дисциплін, формування навичок та умінь педагогічної самоосвіти, відпрацювання педагогічної майстерності. Слід формувати у них розуміння сутності практичної реалізації зв'язків між ЗДО і НУШ, аналізувати новітній досвід педагогів з даної проблеми, налагоджувати тісний контакт з вчителями початкової школи, батьками, а також звертати увагу на формування системи діагностичних умінь. Всі ці завдання ми реалізуємо на лекційних, семінарських, практичних заняттях, а також під час педагогічної практики.

Великий польський педагог Януш Кочак відмічав, що успіх в роботі викладача забезпечують не деспотичні накази, не нав'язана дисципліна і недовірливий контроль, а тактовне порозуміння, віра в досвід, співпраця і співжиття [1].

Професійна компетентність майбутнього вихователя дошкільного закладу пов'язана з оволодінням глибоких та змістовних знань з психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик, які він не тільки знає, а й вміє застосовувати на практиці в дошкільному закладі; наявністю психологічних якостей, що дають особистості впевнено і толерантно діяти в тій чи іншій ситуації з дітьми, з колегами, з батьками, а також застосовувати професійні вміння в конкретних ситуаціях в умовах ЗДО.

Відомий український педагог Г. В. Беленька вважає, що «професійна компетентність

вихователя складається з таких компонентів: теоретичних знань, практичних умінь з їх застосуванням та професійно-значущих якостей», які необхідні особистості в житті [1].

Професійна компетентність характеризує і досвід професійної діяльності, який набувається в процесі навчальної, навчально-виробничої, науково-професійної діяльності. Але в процесі набуття професійної компетентності майбутніми вихователями в умовах педагогічного університету можна сформулювати лише його основи. Неодмінною умовою професійної компетентності майбутнього вихователя виступає формування і розвиток світогляду, власної світоглядної позиції і сформованої на її основі педагогічної лінії поведінки. Процес формування професійної компетентності передбачає опору на знання психологічних механізмів педагогічного впливу на особистість, визначення змісту та розроблення технології фахової підготовки майбутніх вихователів.

Умовами успішного формування професійної компетентності майбутніх вихователів ЗДО є: формування світогляду та спрямованості особистості, на основі яких відбувається засвоєння студентами знань і умінь; розвиток професійних здібностей та професійно значущих рис особистості в процесі набуття педагогічного досвіду; індивідуально-диференційований підхід до студентів у навчальному процесі [2].

Таким чином, ефективність здійснення формування професійної компетентності у здобувачів вищої освіти в процесі навчання залежить від чітко окресленого змісту навчальної діяльності та ефективних методів і прийомів навчання зокрема і в питаннях щодо підготовки дітей до навчання в школі та здійснення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти.

Отже, підготовка молодого спеціаліста закладу дошкільної освіти до забезпечення наступності навчання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку виступає важливим пріоритетним завданням сучасної освітньої політики і є складним, багатограним процесом, спрямованим на формування готовності майбутніх фахівців у використанні особистісно орієнтованої моделі освіти в дошкільному закладі та початковій школі.

Вихователь дошкільного закладу повинен бути професіоналом, який, маючи відповідний рівень компетентності, свідомо застосовує сучасні інноваційні науково обґрунтовані прийоми і засоби впливу на дітей та батьків щодо підготовки дитини до навчання в НУШ.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Особливості формування професійної компетентності у студентів дошкільного фаху в умовах ступеневої освіти / Г.В. Беленька // Наука і сучасність: [зб. наук. пр. НПУ ім. М. П. Драгоманова]. – К.: Логос, 2001. – Т. 29. – С. 26-33.
2. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: монографія / Г. В. Біленька. – К.: Світоч, 2006. – 304 с.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти: додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249 // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2018. – №5. – 7 с.

References

1. Byelyen'ka, H. V. 2001. Osoblyvosti formuvannya profesijnoyi kompetentnosti u studentiv doshkil'noho fakhu v umovakh stupenevoyi osvity [Peculiarities of formation of professional competence in preschool students in the conditions of higher education]. *Science and modernity*, 29, pp. 26-33.
2. Byelyen'ka, H. V. 2006. *Vykhovatel' ditey doshkil'noho viku: stanovlennya fakhivtsya v umovakh navchannya* [Educator of preschool children: becoming a specialist in terms of learning]. Kyiv: Svitoch.
3. Instruktyvno-metodychni rekomendatsiyi shchodo zabezpechennya nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity: dodatok do lysta MON Ukrayiny vid 19.04.2018 № 1/9-249 [Instructional and methodological recommendations for ensuring the continuity of preschool

and primary education: an appendix to the letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 19, 2018 № 1 / 9-249]. 2018. *Educator-methodologist of preschool institution*, 5, p. 7.

УДК [37.09:027.7]:614.46(045)

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Мовчан К. М., Гасуляк С.

ORGANIZATION OF THE WORK OF THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY IN THE CONDITIONS OF QUARANTINE RESTRICTIONS

Movchan Kataryna, Hasuliak Sofiia

У статті відображено важливі моменти формування та використання електронних документів, доступу до електронних ресурсів у бібліотеці вищого навчального закладу. Визначено стратегічний контекст діяльності бібліотеки щодо організації електронних інформаційних ресурсів. Розглянуто методи та засоби організації ефективної роботи бібліотеки в умовах карантину. Висвітлено досвід роботи бібліотеки Мукачівського державного університету з даного питання.

Ключові слова: інформаційні ресурси, бібліотека, користувач, онлайн-послуги, дистанційне обслуговування.

The article reflects the important aspects of the formation and use of electronic documents, providing the user with access to electronic resources in the library of higher education. The strategic context of the University Library's activities in terms of organizing electronic information resources, online services and providing access to leading domestic and foreign libraries that provide access to full-text documents, presentation of the library on social networks. Methods and means of organizing the effective work of the library in quarantine are considered. The experience of the library of Mukachevo State University on this issue is highlighted.

Key words: information resources, library, user, online services, remote service.

Сучасна бібліотека закладу вищої освіти – це бібліотека суспільства знань, складний системотворний соціально-комунікаційний комплекс, який в умовах інформаційного суспільства розглядається не лише як виробник інформаційних продуктів і бібліотечних послуг, а й забезпечує освітні, наукові, культурні, соціальні потреби користувачів, здійснює продуктування нових ідей та знань[1].

В Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» зазначено, що бібліотека – інформаційний, культурний, освітній заклад, який має упорядкований фонд документів, надає доступ до інших джерел інформації, головним завданням бібліотек є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів. Досягнення цілей освітянських бібліотек забезпечують їхні технологічні функції, здійснювані за допомогою застосування оптимальних технологічних рішень. Бібліотечні технології є комплексом взаємопов'язаних бібліотечних процесів і операцій, прийомів, методів і засобів їх здійснення, спрямованих на формування інформаційних ресурсів, їх збереження та надання в користування [2].

Серед головних напрямів діяльності освітянських бібліотек є і формування на корпоративних засадах галузевого інформаційного ресурсу на різних носіях і надання до нього вільного та багатоаспектного доступу віддаленим користувачам через створення онлайн-послуг, електронного каталогу та інституційного репозитарію які зорієнтовані на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>